

לכן קא משמע לן התנא במשנתנו, דאמר ליה, שהפועלים יכולים לומר לו: האי דטפת לך, מה שפסקת לנו תוספת שכר, היה אדעתא דעבדינן לך עבידתא שפירתא, על דעת שנעשה לך מלאכה יפה יותר [באיכות טובה יותר] משאר הפועלים, ולא התחייבנו לך לעבוד יותר מן המקובל, שנשכים ונעריב.

אמר ריש לקיש:

זמן הליכתו של פועל למקום העבודה, וממנו 19-ב לביתו, חלוק:

בכניסתו, כשהוא מסיים את מלאכתו בסוף היום, ונכנס מהשדה לעיר, הוא צריך לעשות זאת משלו, על חשבון הזמן שלו. דהיינו, עליו לסיים את מלאכתו בצאת הכוכבים, שהוא סוף זמן המלאכה של הפועלים, ואילו זמן ההליכה לביתו יהא על חשבוננו. משום שהחזרה לביתו, אינה לצורך בעל הבית, אלא לצורכו, ולכן אין לו לגרוע מזמנו של בעל הבית בשביל כך.

אך **ביציאתו**, כשהוא יוצא למלאכתו בבקר, הוא יכול לעשות זאת משל בעל הבית, על חשבון זמנו של בעל הבית, שיכול הפועל לצאת מביתו לשדה רק בשעת הנץ החמה, שהוא כבר תחילת זמן המלאכה. כיון שההליכה היא לצורך בעל הבית, ולכן מותר לעשותה על חשבוננו. (4)

מנת שאין לכם עלי במזונותיכם אלא פת וקטניות בלבד! (3)

רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא היה צריך לומר להם זאת, כי אף על פי שהוא פסק להם מזונות ללא שהיה צריך לעשות כן, מכל מקום, **הכל כמנהג המדינה**, ואין הוא מתחייב לתת להם מזונות אלא רק כפי המנהג.

גמרא:

והוינן בה: מדוע היתה המשנה צריכה להשמיענו שבעל הבית אינו יכול לכפות על הפועלים שישכימו ויעריבו בניגוד למנהג המקום?

והרי דין זה, **פשיטא** הוא, מאחר שלא התנה עמהם על כך מראש!?

ומשנינן: **לא צריכא: דטפא להו אאגרייהו**. המדובר באופן שבעל הבית פסק להם בשכר עבודם שכר הגבוה מהמקובל.

מהו **דתימא**, הייתי אומר, **אמר להו**, בעל הבית יכול לטעון כלפי הפועלים: **הא דטפאי לנו אאגרייכו**, מה שהוספתי לכם על שכרם, היה **אדעתא דמקדמיתו ומחשכיתו בהדאי**, זה היה על דעת כן שתשכימו ותעריבו במלאכתכם.

בתרא [פו א].

הקובעים. וראה רש"י כאן והגהות הב"ח.

4. כך פירשו רש"י ותוס'. וכתבו התוס': אף על פי שהוא מזכיר כניסה, שהוא בסוף היום, לפני יציאה שהיא בתחילת היום. כן הוא דרך הגמרא,

3. לכאורה כך היה המנהג. ואם כן לכאורה קשה, מדוע לא אמר "על מנת שאין לכם עלי אלא כמנהג המדינה"? עיי' מהרש"א במהדורא